

виробництва м'яса великої рогатої худоби стали в 4,4 рази меншими ніж у 2011 році, вони зменшилися на 555 т; а обсяги виробництва м'яса свиней зменшилися на 1555 т, виробництво м'яса свійської птиці зменшилося на 16 т; а виробництво виробів ковбасних та подібних продуктів з м'яса зменшилося на 1736 т.

Аналізуючи дані представлені на графіку, можливо зробити висновок про недостатність споживання українцями м'яса та м'ясопродуктів. Споживання м'яса на 36,4% менше раціональної норми МОЗ України. Таким чином необхідно здійснювати подальші розвідки в напрямку пошуку причин зменшення обсягів виробництва та пошуку шляхів нарощування обсягів виробництва м'яса та м'ясних продуктів харчування на підприємствах Причорноморського регіону.

Віталій КАРПЕНКО

к.е.н., доцент

Хмельницький національний університет

СУЧАСНІ ПІДХОДИ У ТРАКТУВАННІ КАТЕГОРІЇ «КОРПОРАЦІЯ»

Перехід країни до ефективної моделі економічного розвитку, пріоритетом якої є орієнтація на експорт і науково – технологічний розвиток, суттєво посилив ступінь залучення корпорацій у світові торговельно-економічні процеси, котрі передбачають активізацію процесів глобалізації. Однак специфічна інституційна структура вітчизняної економіки здійснює істотний вплив на мету та цілі компанії, систему її інтересів і на формування інноваційної політики. В основі реалізації конкурентних переваг корпорацій лежить необхідність врахування різномірних інституційних передумов, потреба використання специфічних стратегій для виходу на нові ринки, формування нових корпоративних структур.

Термін «корпорація» є досить багатозначним і вживається в декількох значеннях, що обумовлено складністю і багатогранністю даного економічного феномена. Так, в економічній науці термін «корпорація» вживається і як синонім поняття «компанія», і в значенні господарюючого суб'єкта, капітал якого утворений пайовою участю декількох осіб (юридичних і / або фізичних). Корпорація може бути представлена як інтегрована структура, котра особливим чином впорядковує майнові відносини учасників при спільному веденні бізнесу, або як велике організаційне утворення (концерн, холдинг, група компаній), концентрує права власності та контроль над діяльністю підприємств, що мають обмежену самостійність. Така багатоаспектність поняття говорить про складність досліджуваного об'єкта, що зумовлює різновекторність його розгляду. Можливо, саме тому втрачає сенс його (поняття) офіційне (законодавче) оформлення і визнання за вченими-економістами права на уточнення понятійних рамок терміна «корпорація».

Корпорація може розглядатися як категорія, під якою розуміють підприємницьке об'єднання капіталу, що мають різні організаційно-правові форми. У вузькому розумінні – це форма підприємницького об'єднання капіталу у вигляді акціонерного товариства.

Історичний розвиток економічних відносин зумовив безперервну зміну термінологічного апарату: в одних випадках це здійснюється через появу принципово нових понять, в інших випадках може відбуватися трансформація старих категорій. Проблема виникає в тому, що окремі термінологічні неузгодженості здатні створювати досить серйозні проблеми для сучасної науки і практики, оскільки багато понять можуть носити характер базисних. У цьому контексті необхідно визнати, що зарубіжний досвід, як і досвід історії, далеко не завжди може бути незмінно імплементований в існуючі об'єктивні реалії. Будь-яке поняття, безумовно, може інтерпретуватися в декількох значеннях. У зв'язку із цим думку окремих авторів щодо трактування поняття корпорації слід інтерпретувати в широкому (синонім юридичної особи) та вузькому (категорія, яка використовується для позначення господарських товариств) розумінні. Це є цілком обґрунтованим і може бути використано в

якості відправної позиції у впорядкуванні термінологічного і понятійного апаратів. Термін «корпорація» – це поняття неоднозначне. І не тільки у словниковому визначенні (суспільство, союз, група осіб, що об'єднується спільністю професійних або інших інтересів тощо).

Сучасна корпорація – це складне, комплексне явище в сучасній національній економіці, що у певній мірі ускладнює її дослідження як категорії економічної науки. При цьому сама корпорація знаходиться в безперервному русі, якісній еволюційній зміні. Для розуміння корпорації як складної, автономної і цілеспрямованої системи необхідно виходити з більш точного розуміння того, про що йде мова, і для цього слід розглянути всебічні варіанти пояснення еволюції корпорації з точки зору виділених підходів.

1. Корпорація як юридична особа (об'єднання фізичних та юридичних осіб або капіталів).

2. Корпорація як синонім акціонерного товариства.

3. Корпорація як форма організації підприємницької діяльності.

4. Корпорація як об'єднання людей для досягнення загальних цілей.

5. Корпорація як специфічна господарська діяльність.

В економічній літературі дане поняття характеризується наступними основними ознаками: є підприємницькою організацією, яка має усе необхідне майно для здійснення своєї діяльності; має розвинену організаційну структуру і систему органів управління та професійних керуючих; займає істотне становище на певному ринку або має широкий діапазон видів діяльності; володіє великими господарськими зв'язками; систематично отримує прибуток від своєї діяльності.

В економічній теорії найчастіше метою корпорації: прибуток, виручка від реалізації, частка ринку тощо. Однак це відбувається без урахування багатосуб'єктності корпорації, шляхом виділення одного, «домінуючого» суб'єкта, який «все вирішує». Такий підхід призводить до систематичної помилки спостереження: встановлення цільової функції корпорації, ґрунтуючись на невірній обраній певній меті. В результаті – пропонувані моделі і їх практичні висновки непридатні для умов зміни розподілу влади в корпорації, здатності впливати на ключові рішення різних груп суб'єктів. Тому необхідно при розробці постулатів розвитку корпорації зосереджувати увагу на розумінні її багатосуб'єктності і врахуванні інтересів різних суб'єктів.

Аналіз різних поглядів щодо трактування поняття корпорація дають змогу зробити висновок про те, що в розумінні зазначеного явища на сучасному етапі можна умовно виділити два підходи: філософський і економіко-правовий. Згідно філософського підходу, корпорація є об'єднанням людей, створене з метою реалізації та (або) захисту будь-яких приватногрупових інтересів. З цієї позиції і юридичні особи, громадські об'єднання та інші легальні форми об'єднання людей будуть корпораціями.

В рамках економіко-правового підходу можна виділити ще два напрямки. Представники першого напрямку вважають, що термін корпорація слід вживати як синонім юридичної особи. Представники другого напрямку вважають, що корпораціями можуть бути названі тільки певні, заздалегідь окреслені види юридичних осіб.

Отже, під терміном «корпорація» слід розуміти об'єднання виробничих, проектних, торговельно-збутових, фінансових підприємств і організацій, котрі створюються для ведення спільної господарської діяльності, зменшення можливого ризику при здійсненні капіталомістких напрямків виробничої та комерційної діяльності за рахунок концентрації капіталу, централізації функцій забезпечення ресурсами, збуту продукції, оволодіння новими ринками, реалізації більш економічної доцільної стратегії розвитку господарських одиниць, що входять в об'єднання.

На подальшу перспективу розвиток корпорацій дасть змогу:

- відновити фондовий ринок України;
- підвищити капіталізацію вітчизняних компаній;
- посилити роль професійних менеджерів;

– підвищити конкурентоспроможність продукції вітчизняних підприємств.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. : Ірпінь ; ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Назарова Г. В. Механізм функціонування корпорації в інституціональному середовищі / Г. В. Назарова // Наукові праці Дон.НТУ. Серія: економічна. Випуск 40-3. – 2006. – С. 212-217.

Ярослав КОСТЕЦЬКИЙ

к.е.н., доцент, докторант

Тернопільський національний економічний університет

**СУЧАСНИЙ СТАН ОРЕНДНИХ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН
В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ**

Важливу роль у системі сучасних земельних відносин відіграє оренда, яка являє собою універсальну форму реалізації права власності та ефективного використання земельних ресурсів, є регулятором земельних відносин. Оренда землі має глибокі історичні корені. У різних країнах світу вона сформувалась еволюційно на основі власних традицій, набула характерних особливостей, що відповідає правовому статусу держави. Основні відмінності полягають у строках оренди, розмірах та формах орендної плати за землю.

Запровадження більшовицької влади в Україні унеможливило приватну власність на землю та призвело до заборони будь-якого відчуження земель, у тому числі і оренди. Лише після тривалої перерви у грудні 1990 р. оренду землі було законодавчо відроджено прийняттям Земельного кодексу Української РСР, згідно з яким термін користування землею на умовах оренди для сільськогосподарських цілей становив від 3 до 10 років, а в разі необхідності дозволялось продовжити її ще на один термін. Із прийняттям нової редакції Земельного кодексу в березні 1992 р. значно розширилось коло орендодавців і орендарів, що й зумовило продовження терміну довгострокової оренди до 50 років.

Наступним кроком активізації орендних відносин було прийняття у квітні 1997 р. Указу Президента «Про оренду землі», а згодом на його основі прийнято Закон України «Про оренду земель» (1998 р.). Поява нових організаційно-правових форм господарювання на селі сприяла розвитку земельних відносин, особливо оренди землі. В першу чергу це стосувалось фермерських господарств, які мали відповідну техніку та засоби й вимагали розширення виробництва.

За наявністю та потенціалом продуктивних земель Україна належить до найбагатших країн світу, адже значна площа країни займають високоякісні ґрунти, придатні для використання у сільському господарстві. Сільськогосподарські угіддя становлять 42,7 млн. га, що складає 71 % усієї території країни. У структурі сільськогосподарських угідь рілля займає 76 %, що свідчить про високе навантаження на земельні ресурси, якого немає в жодній із розвинених країн. Частка орендованих угідь у загальній площі землекористувань країни становить 92,1 % і коливається від 65,4 % у Закарпатській до 97,2 % у Тернопільській області [1]. В економічно розвинутих країнах орендні відносини набули значного поширення, що обґрунтовується економією коштів в процесі оренди землі порівняно із її придбанням. Так, частка орендованих сільськогосподарських угідь в середньому по ЄС становить 53 % і варіює у значних межах: від 17 % в Ірландії до 96 % у Словаччині. В країнах Європейського Союзу практично 90 % договорів оренди землі укладаються на терміни понад 5 років, а більшість з них понад 10-15 років, що охоплює повний цикл сівозмін і середній термін окупності основних засобів.

Оренда землі передбачає наявність двох суб'єктів – землевласника (орендодавця) і орендаря. Об'єкт їхньої спільної угоди – земля. Орендодавцем може бути приватна особа (або група людей) чи державні (місцеві органи влади). Орендар отримує монопольне право